

Biljettkassan

Innanför glasdörren, precis till vänster finns en disk med några trycksaker, en skylt med swishnummer och en annan skylt som upplyser om att det förekommer rök och blinkande ljus i kvällens föreställning. Någon har satt dit ett klistermärke på kanten av disken, det är en siluett av en svart fågel.

Här kan du få fakta och ramar, köpa ett program, få grepp om medverkande, längd och handling.

Vi är ju en flock. När vi står i kö i mataffären, när vi gillar ett inlägg, när vi är irriterade på tågförseeningen och när vi går på teatern, då är vi verkligen en flock, en publikflock. När vi ska in och ut ut den här världen, när vi föds och dör, är vi inte en flock, men innan och efter är vi en del av en flock, de oföddas och de dödas flock.

Sen är vi ju olika, en del gillar att vara mitt i flocken, andra i utkanten, men också eftersläntrare släntrar efter flocken, är i relation till flocken.

Jag tror att vi alla, i olika grad och på olika sätt, vill ha kontakt, vill vara i relation till andra, vill vara med, vill vara en del av flocken. Exklusion är skräckfyllt och livshotande.

Konsten har möjlighet att skapa inkludering, gemenskap, ett vi, skapa en ny flock. När jag läser eller ser en utställning är det ett delande av författarens och konstnäreens verklighet, men jag delar också upplevelsen med andra som sett och läst det som jag sett och läst.

Som teaterpublik är flockmöjligheten påtaglig i tid och rum, vi sitter här just nu, vi har alla köpt biljett, kanske just för att vi längtar efter delandet, den gemensamma upplevelsen som är teaterns trumfkort.

Ibland uppstår det där magiska, publiken kommer som individer, som öar, och går som en flock, en skärgård. På vägen ut är alla lite svettiga, blickar möts, flocken upplöses gradvis rent fysiskt men spåren finns kvar.

Innan pandemin stängde teatrarna såg jag Ohad Naharins verk *Minus 16* på Operan i Stockholm. I slutsekvensen tar dansarna upp varsin person ur publiken och dansar med på scenen.

Omsorgsfullt och kärleksfullt dansar paren på scenen och det är som att publiken som sitter kvar i salongen också får dansa. Folk står upp, klappar i händerna, tjoar. Genom undantagstillståndet som följde bar jag med mej lyckan av att finnas till, att dansa med andra, inramat av bladguld.

Det kan hända. Men varför händer det inte alltid? Är scenkonstnärerna inte intresserade av att det ska hända? Är de mest intresserade av sin egen flock? Eller har publiken blivit van vid att det inte händer, att de tycker att det är obehagligt och ovant när det gör det?

Och hur gör man för att det ska hända? Hur skapar man kontakt mellan scen och salong eller i immersiv scenkonst? Allt deltagande i alla sorters flockar förutsätter trygghet, en ram, en

överenskommelse och det är samma sak på teatern. Jag kan tryggt besöka en institutionsteater var som helst i västvärlden, överenskommelsen är densamma.

Hur påverkar den traditionella publiköverenskommelsen upplevelsen, gör den publiken passiv eller ger den en trygghet som öppnar för kontakt, för flock?

Hur är det inom mer deltagarbaserade verk, hur förhandlas publikens roll där, hur vägs trygghet och förutsägbarhet mot varandra? Kan man omförhandla publikens deltagande, ändra den ram och det kontrakt man satt upp? Hur ser det ut inom andra teatertraditioner och under andra tider, hur ser och såg man på publikens roll och deltagande?

Har teatern och konsten den existentiella dimension och riktning som jag tillskriver den, den att vilja flockas?

På den här teatern, där du just köpt biljett, i den här texten, har jag delat upp tankar om de frågorna så här:

- Vilka olika roller kan publiken ha i olika scenkonstverk? *Gå direkt till Salongen*
- Hur förhandlas överenskommelser om publikens deltagande och hur kommuniceras det? *Upptäck mer på Scenen*
- Kan överenskommelser om publikens roll i ett verk förhandlas om? *Mer om det hittar du också på Scenen*
- Vilka verktyg och förmågor använder skådespelare för att kommunicera och förhandla med publiken? *Leta vidare i Verkstan*

Jag har letat svar på några olika sätt. Jag har följt andras repetitionsprocesser och gjort intervjuer kopplat till dem, läst böcker och artiklar, varit publik till olika scenkonstverk, reflekterat kring min egen praktik och skapat eget material för att undersöka publiköverenskommelsen.

Jag har följt tre olika repetitionsprocesser för att se hur olika grupper arbetar runt publikens roll. Jag valde grupper där publiken har en mer deltagande roll, där den inte är färdigförhandlad eller underförstådd.

I juni 2022 följde jag den danska gruppen Wunderland i ett tidigt skede av skapandet av en interaktiv vandring i skogen *Twisted forest*, (*om du vill så smit ut genom dörren där det står Skogen*) som hade premiär i augusti samma år i Røgens præsteskov utan för Aarhus. Där gjorde jag intervjuer med en liten grupp provpublik, med den konstnärliga ledaren Mette Aakjær, scenografen Sigrid Aastrup, och två av de deltagande dansarna, Nina Tind och Molly Nyeland.

I september och oktober 2022 följde jag skapandet av det interaktiva verket *Fatale* som var ett samarbete mellan finska Blaue frau och svenska Poste Restante/O (*mer om det i Konferensrummet*) som hade premiär på Finlandsinstitutet den hösten. I samband med det gjorde jag en intervju med Linn-Hilda Lamberg från Poste Restante/O och en med Joanna Wingren och Sonja Ahlfors från Blaue Frau.

I februari 2023 var jag med på tre repetitioner av Unga Klaras *Buster Keaton på månen* när den repeterades upp för en andra spelomgång. Föreställningen var redan klar och därmed även skapandet av publikens roll, men jag ville följa en föreställning som riktar sej till barn och unga.

Jag har också intervjuat Alexandra Zetterberg-Ehn om arbetet med hennes föreställning *Projekt: mamma*. Alexandra var en av våra gästföreläsare och jag tyckte att hennes behov av

att skapa en form för att berätta sin historia nära och med publiken var både berörande och intressant.

Jag har också letat efter exempel och händelser som beskriver hur interaktivitet initieras och förhandlas i min egen praktik som sjukhusclown och som skådespelare. Hösten 2022 spelade jag i *Kalasa med Vasa* på Byteatern i regi av Öllegård Grundstroem. Vi spelade för högstadie- och gymnasieklasser och vuxenpublik på turné i länet och på teaterns hemmascen i Kalmar.

Från våren 2022 har jag spelat i *Osamsas* för åldrarna 4-8 år, som produceras av Teater Tre i regi av Liv Elf-Karlén. Jag och min medspelare, Otto Milde, har jobbat mycket tillsammans och föreställningen bygger i stor utsträckning på vårt samspel. *Osamsas* berättar med fysisk komik om syskonskap. Vi har under den här perioden turnerat i Sverige och även gjort en turné till Polen i samarbete med Clowner utan gränser.

När jag själv sett föreställningar har jag haft ett extra öga på publikkontraktet och publikens roll. Jag har försökt att förstå min egen roll som publik, vilka möjligheter och begränsningar jag haft. Det föreställningar jag har sett har, med något undantag, spelats i Stockholm 2022-2023.

Jag har läst böcker och artiklar och reflekterat genom att skriva själv. Under de seminarier och workshops jag deltagit i under utbildningen har jag lyssnat efter allt som har med publikrelationer att göra. *(En lista över böcker och föreställningar hittar du i Biblioteket.)*

Slutligen har jag gjort experiment där jag iscensatt olika överenskommelser. I januari 2022 gjorde jag en kort film och i maj en interaktiv händelse, där jag undersökte olika sorters instruktioner för publikinteraktion.

Under det andra året av utbildningen har jag tillsammans med maskmakaren Amanda Cederquist arbetat fram två halvmasker utifrån idéer om två skådespelerskor som förhåller sej väldigt olika till sitt arbete och till publiken.

Arbetet med dem, Eva och Margaretha, har varit grunden för den performativa delen av min master som visades i maj 2023. I den processen var även kostymören Caroline Romare och dramaturgen Sara Ribbenstedt, varit delaktiga.